

©Çeviren, Esra Salmanlı, Avukat [Çevirinin ilk yayını için bkz. Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt XXIII, Sayı 1, <https://izlik.org/JA32SR35FL>] Bu çevirinin yeniden yayımlanmasına, yalnızca Mahkemenin HUDOC veri tabanına dahil edilmesi amacıyla izin verilmiştir. Çevirmene atıfta bulunmak kaydıyla alıntılabilir

©Translated by Esra Salmanlı, Lawyer, [Translation already published in Yeditepe University Law Faculty Journal, Volume XXIII, no 1, <https://izlik.org/JA32SR35FL>] Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC. It may be reproduced with a reference to the translator

***İNSAN HAKLARI AVRUPA MAHKEMESİ**
ESKİ DÖRDÜNCÜ DAİRE
NIKULA v. FİNLANDİYA DAVASI
(Başvuru no: 31611/96)

HÜKÜM
STRAZBURG
21 Mart 2002

KESİN
21 Haziran 2002

Nikula v. Finlandiya davasında,

* ©Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, <https://dergipark.org.tr/tr/pub/yuhfd>. [Çevirinin ilk yayını için bkz. NIKULA v. FINLAND, [Türkçe çeviri] Av. Esra Salmanlı YÜHFD, C.XXIII, 2026/1, s. 427] Bu çevirinin yeniden yayımlanmasına, yalnızca Mahkemenin HUDOC veri tabanına dahil edilmesi amacıyla izin verilmiştir. ©Yeditepe University Law Faculty Journal, [Translation already published in YUHFD, Volume XXIII, 2026/1, p. 427] Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC. Cite as: case NIKULA v. FINLAND, [Turkish Translation] by Esra Salmanlı, YÜHFD, C.XXIII, 2026/1, s. 427 ©Yeditepe University Law Faculty Journal, [Traduction déjà publiée à YUHFD, Volume XXIII, 2026/1, p. 427] L'autorisation de republier cette traduction a été accordée dans le seul but de son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour. Pour toute citation : arrêt NIKULA v. FINLAND, trad. Esra Salmanlı, YÜHFD, C.XXIII, 2026/1, p. 427.

Mahkeme Başkanı Sn. G. RESS,

Yargıçlar;

Sn. A. PASTOR RIDRUEJO,

Sn. L. CAFLISCH,

Sn. I. CABRAL BARRETO,

Sn. V. BUTKEVYCH,

Sn. N. VAJIĆ ve

Sn. M. PELLONPÄÄ'dan müteşekkil İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi (Dördüncü Daire) heyeti, *Yazı İşleri Müdürü* Sn. V. BERGER'nin de hazır bulunduğu 20 Eylül 2001 ve 28 Şubat 2002 tarihlerinde kapalı oturumda gerçekleşen müzakereler nihayetinde, 28 Şubat 2002 tarihinde, aşağıdaki hükmü tesis etmiştir:

USUL

1. Bu dava, Finlandiya yurttaşı Sn. Anne Nikula'nın ("başvurucu") İnsan Haklarını ve Temel Hürriyetleri Koruma Sözleşmesi'nin ("Sözleşme") 25. maddesi uyarınca 20 Mayıs 1996 tarihinde Finlandiya Cumhuriyeti aleyhine İnsan Hakları Avrupa Komisyonuna ("Komisyon") yaptığı başvuruya (No.: 31611/96) dayanmaktadır.

2. Başvurucu, müdafilik görevi kapsamında, savcının belirli bir kişi hakkında verdiği kamu davasının açılması yönündeki kararını (böylece müvekkilinin bu kişiyi tanık olarak dinletmesine mâni olmasını) ve diğer bir kişi hakkında verdiği kovuşturmaya yer olmadığına dair kararını (böylece bu kişinin müvekkili aleyhine tanıklık yapmasına imkân tanınmasını) eleştirdiği için hakaret suçundan mahkûm edilmekle ifade hürriyetinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

3. Başvuru, 1 Kasım 1998'de Sözleşme'ye Ek 11 Numaralı Protokol'ün yürürlüğe girmesiyle Mahkemeye intikal ettirilmiştir (11 Numaralı Protokol'ün 5. maddesinin 2. fıkrası). Başvuru, Mahkemenin Dördüncü Dairesine tevzi edilmiştir (Mahkeme İç Tüzüğü'nün 52. maddesinin 1. fıkrası). Davayı incelemekle görevli Daire, İç Tüzük'ün 26. maddesinin 1. fıkrasına (Sözleşme'nin 27. maddesinin 1. fıkrasına) uygun olarak teşekkül ettirilmiştir.

4. Mahkeme, 30 Kasım 2000'de başvurunun kısmen kabul edilebilir olduğuna karar vermiştir [*Yazı İşleri Müdürlüğü Notu*: Bu karara Yazı İşleri

Müdürlüğünden ulaşılabilir]. Başvurucu ve Hükümet, davanın esasına ilişkin görüşlerini yazılı olarak sunmuşlardır (İç Tüzük'ün 59. maddesinin 1. fıkrası). Ayrıca Mahkeme Başkanı tarafından verilen izinle "Interights" (Uluslararası İnsan Haklarını Koruma Merkezi), davaya müdahil olarak üçüncü taraf sıfatıyla yazılı görüşlerini sunmuştur (Sözleşme'nin 36. maddesinin 2. fıkrası, İç Tüzük'ün 61. maddesinin 3. fıkrası). Taraflar bu görüş ve tespitlere ilişkin beyanda bulunmuşlardır (İç Tüzük'ün 61. maddesinin 5. fıkrası).

5. 20 Eylül 2001'de Strazburg'daki İnsan Hakları Binasında davanın esası hakkında kamuya açık bir duruşma yapılmıştır (İç Tüzük'ün 59. maddesinin 2. fıkrası). Duruşmaya aşağıda adı yazılı olan kişiler katılmıştır:

(a) *Hükümet adına,*

Sn. A. KOSONEN, Müdür, Dışişleri Bakanlığı, *Vekil,*

Sn. A. VÄLIMAA, Hukuk Danışmanı, Adalet Bakanlığı, *Müşavir;*

(b) *Başvurucu adına,*

Sn. Z. SUNDSTRÖM, Finlandiya Barosu, *Dr. Avukat,*

Sn. M. KAUPPI, Finlandiya Barosu, *Avukat.*

Mahkeme Sn. Kosonen, Sn. Sundström ile Sn. Välimaa tarafından sunulan beyanları dinlemiştir.

6. Mahkeme, 1 Kasım 2001'de dairelerinin yapısını değiştirmiştir (İç Tüzük'ün 25. maddesinin 1. fıkrası). Bu dava eski Dördüncü Daire bünyesinde teşekkül eden heyet tarafından görülmeye devam edilmiştir.

OLAYLAR VE OLGULAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

A. Başvurucunun müvekkili hakkındaki ceza davaları

7. Başvurucu, 1992 ve 1993 yıllarında Kokkola Mahkemelerinde (*raastuvanoikeus, rådstuvurätt*) müvekkili I.S. ve diğer kişiler hakkında görülen iki ayrı ceza davasında müdafî sıfatıyla görev almıştır. Başvurucu, mahkemenin muvafakatiyle, 87/1973 sayılı Adli Yardım Yasası (*laki*

maksuttomasta oikeudenkäynnistä, lag om fri rättegång 87/1973) uyarınca bu görevi üstlenmiştir.

8. Savcı T., 1992 yılındaki yargılamada I.S., I.S.'nin kardeşi S.S. ve L.O.'nun ticaretten muvakkaten menini (*liiketoimintakiello, näringsförbud*) talep etmiştir. Bu talep, sanıkların ortakları oldukları veya güvene dayalı görevlerinde yer aldıkları muhtelif şirketlerin tasfiyesi üzerine gündeme gelmiştir. T., 4 Mart 1992 tarihli duruşmada, *inter alia*, S.S.'nin, şirketlerin idaresine fiilen katılıp katılmadığına bakmadan, yönetim kurulu üyeliği sıfatına dayanarak ticaretten meni gerektiğini öne sürmüştür. Şirketlerin mali müşaviri M.H. ise tanık sıfatıyla dinlenmiştir. Yargılama 9 Şubat 1993 tarihinde Yüksek Mahkeme (*korkein oikeus, högsta domstolen*) kararıyla sonuçlanmıştır.

9. Aynı dönemde M.S. (S.S.'nin eşi) tarafından yapılan bir şikâyet üzerine, diğer iddiaların yanı sıra, söz konusu şirketlerden birinde güveni kötüye kullandıkları iddiasıyla I.S., S.S., L.O. ve M.H. şüpheli olarak ifadeye çağırılmışlardır. 7 Aralık 1992 tarihinde T., müşteki tarafından yatırılan fonların rızası dışındaki amaçlara tahsis edildiği herhangi bir yönetim kurulu toplantısına S.S.'nin katıldığına veya bu yönde bir tahsise muvafakat ettiğine dair herhangi bir delil bulunmadığı gerekçesiyle S.S. hakkında kovuşturmaya yer olmadığına karar vermiştir.

10. Mahkeme nezdinde 2 Şubat 1993 tarihinde I.S., dolandırıcılığa yardım ve güveni kötüye kullanmakla suçlanmıştır. Yine L.O., diğer iddiaların yanı sıra, nitelikli dolandırıcılık ve dolandırıcılıkla; M.H. ise güveni kötüye kullanmakla suçlanmıştır. Savcı T., S.S.'yi tanık olarak dinletmek istemiş; ancak başvuru ile diğer müdafiler, müvekkilleri adına hareketle, buna itiraz etmiştir. Başvurucu, “Rol manipülasyonu ve delillerin hukuka aykırı biçimde sunulması” (*“Roolimanipulointi ja kiellonvastainen todistelu”*) başlıklı yazılı savunmalarını mahkeme huzurunda okumuş ve sunmuştur. Savunmalarında, diğer argümanların yanı sıra, aşağıdaki hususlara dayanmıştır:

“...İddianame S.S.'nin... söz konusu şirketin yönetim kurulu başkanı... olduğu... gerçeğini gizlemenin yollarını aramaktadır...”

Delillerin sunulması konusundaki yetki apaçık kötüye kullanıldığından mahkeme bu delilleri reddetmelidir...

Savcı iddianamesini desteklemek üzere usuli taktikler yoluyla sanıklardan birinden tanık yaratmaya hazırlanıyor görünmektedir. Savcı sanığın belli hususlarda delil sunmasını engellemek uğrunda, aynı davada tanık vasfı taşıyan biri aleyhine ise uydurma suçlamalar yönelmiştir... Kamu makamının takdir yetkisini bu suretle kasten kötüye kullanması, hukukun üstünlüğüne dayalı bir devlette fevkalade sıra dışıdır.

Bu bakımdan, bilhassa mevcut davada savcının benimsediği usuli taktikler, yani aynı davada tam iki kez yapılan rol manipülasyonu hususunda arz etmek isterim ki, Norveç Yüksek Mahkemesi içtihadına göre, bu tür manipülasyonların daha hafif hâlleri gerçekleştiğinde dahi mahkûmiyetle sonuçlanmaktadır. İşte bu emsal karar, mevcut davadaki savcının eylemine benzer bir eylemin hukuka aykırı olduğunu açıkça ortaya koymaktadır...

Savcı, huzurdaki davada, rol manipülasyonu yapmak suretiyle görevinin gereklerine aykırı hareket etmiş ve hukuk güvenliğini tehlikeye düşürmüştür...”

11. T. yukarıda anılan iddiaları kabul etmemiş, söz konusu talebini yinelemiştir. Yerel mahkeme savunmanın itirazını reddederek S.S.’nin tanık sıfatıyla dinlenmesine karar vermiştir. 23 Şubat 1993 tarihinde sanıklar hakkında hüküm tesis edilmiş; I.S. ve L.O. hakkında hapis cezalarının ertelenmesine ve para cezalarına, M.H. hakkında ise para cezasına hükmedilmiştir. Tüm sanıklar aleyhine tazminat ve yargılama giderlerine hükmedilmiştir. Sanıklar hükmü istinaf etmiş; I.S. ve L.O., istinaf nedenleri arasında, S.S.’nin tanık sıfatıyla dinlenmemiş olması gerektiğine de dayanmıştır.

12. Vaasa İstinaf Mahkemesi (*hovioikeus, hovrätt*) 20 Aralık 1993 tarihli kararıyla, S.S.’nin tanık olarak dinlenmesi yönündeki kararı yerinde bulmuş; ancak I.S. ile M.H.’yi güveni kötüye kullanma suçundan beraat ettirmiştir. Bununla birlikte, adı geçen sanıkların müştekiye tazminat ödemelerine ilişkin kararı yerinde bulmuştur.

13. M.H. ve T., Yüksek Mahkemeden temyiz izni talep etmişlerdir. Başvurucu ise, savcının temyiz istemi hakkındaki görüşlerinin sorulması üzerine, I.S. adına hareketle, S.S.’nin tanık sıfatıyla dinlenmemiş olması gerektiği yönündeki savunmasını yinelemiştir. Yüksek Mahkeme, temyiz iznini yalnızca M.H.’ye vermiş; 9 Mart 1995 tarihli kararıyla M.H. aleyhindeki tazminat hükmünü de kaldırmıştır.

B. Başvurucu aleyhine yürütülen hakaret davası

14. T., başvurucunun 2 Şubat 1993 tarihli beyanlarını, hakaret suçlamasına konu edilmek üzere yetkili istinaf mahkemesi savcısına (*kanneviskaali, hovrättsfiskalen*) ihbar etmiştir. 27 Aralık 1993 tarihinde yetkili savcı, başvurucunun hakaret suçunu işlediği kanaatine varmış; ancak eylemin hafif mahiyette bulunması hasebiyle kovuşturmaya yer olmadığına karar vermiştir. Yetkili savcı, diğer hususların yanı sıra, aşağıdaki gerekçelere dayanmıştır:

“İhtilaf konusu hakaret, para cezasından daha ağır bir yaptırıma tabi tutulamaz.

[Başvurucu] bahse konu... savunmalarıyla [S.S.’nin] tanık sıfatıyla dinlenmesini engellemek istemiştir. Bu minvalde hareketle [başvurucu] yargılama sırasında müvekkilinin menfaatlerini korumaya çalışmıştır... [Başvurucu] savunmalarında, belki de kısmen deneyimsizliğinin etkisiyle... yerel mahkeme nezdinde görülmekte olan davayı... Norveç içtihadı ve onun formülasyonları bağlamına oturtmaya çalışmıştır. Ancak [başvurucu], [T.] hakkındaki iddialarının olgusal dayanaklarını yeterince ortaya koyamamıştır. Buna rağmen, görüşlerini [T.’yi] rencide edecek son derece sert bir üslupla ifade etmiştir.

Aynı duruşmada... yerel mahkeme, [S.S.’nin] tanık sıfatıyla dinlenmesine engel bir durum bulunmadığına karar vermiştir. Yerel mahkeme karar gerekçesinde, soruşturma tutanakları veya diğer materyallerde, savcının dava yönünden belli kişileri kasıtlı biçimde sanık olarak yargılanmak üzere seçtiğini düşündüren herhangi bir unsura rastlanmadığını tespit etmiştir. ...İstinaf Mahkemesi, yerel mahkemenin [bu] kararını bozma gereği görmemiştir. Hâl böyleyken [başvurucunun eylemi] [T.’yi] önemli bir zarara uğratmış değildir...”

15. Tüm bunlara rağmen T., bağımsız şahsi ceza davası açma hakkına dayanarak, başvuru aleyhine istinaf mahkemesinde cezai takibat başlatmıştır. İstinaf mahkemesi nezdinde yürütülen yargılamada başvuru, müdafî sıfatıyla kendisine geniş kapsamlı bir ifade hürriyeti tanınması gerektiğini savunmuştur. Savcıların ve avukatların, kendilerine yöneltilen eleştirilere özel kişilere nazaran daha fazla hoşgörü gösterme mecburiyeti bulunduğunu ifade etmiştir. Başvurucunun beyanları yalnızca ilk derece mahkemesinin dikkatine sunulmuş olup münhasıran müvekkili hakkındaki yargılamada T. tarafından savcı sıfatıyla benimsenen usulün eleştirisine matuftur. Yerel mahkeme, başvurucunun S.S.’nin tanık sıfatıyla dinlenmesine karşı sunduğu itirazı reddettiğinden, bu beyanların Ceza Yasası’nın 27. bölümünün 2. maddesi anlamında hakaret (*rikoslaki, strafflag*) olarak nitelendirilmesi mümkün değildir.

16. T., başvurucunun 2 Şubat 1993 tarihinde ilk derece mahkemesine sunduğu beyanların, kendisini küçük düşürmeye ve görevini ifa etmesini veya kariyerini engellemeye elverişli olduğunu ileri sürmüştür. Bu bakımdan, uzun süredir savcılık görevinde bulunmasının yanı sıra belediyede güvene dayalı bir görevde yer almasına ve siyasi bir partinin şube başkanlığını yürütmesine dayanmıştır.

17. İstinaf mahkemesinin 22 Ağustos 1994 tarihli kararına göre; başvuru, bir kimsenin suç işlediği şüphesini dile getirmek yerine, işlemediğini bildiği bir suçu isnat etmek suretiyle “yeterli bilgi sahibi olmasına rağmen” kasten işlenen alenen hakaret suçundan değil, “yeterli bilgi sahibi olmaksızın” taksirle işlenen alenen hakaret suçundan (*julkinen ei vastoin parempaa tietoa tehty herjaus, offentlig smädelse dock inte emot bättre vetande*) mahkûm edilmiştir. Başvurucu 4.260 Finlandiya markı (716 avro) para cezasına çarptırılmıştır. [Başvurucu], T.’nin uğradığı zararın karşılığı olarak 3.000 FIM (505 avro) tazminat ve 8.000 FIM (1.345 avro) yargılama giderini ödemeye mahkûm edilmiştir (Belirtilen her iki meblağa da %16 faiz tatbik edilir). Başvurucu, Devlete de 300 FIM (50 avro) yargılama gideri ödemeye mahkûm edilmiştir. İstinaf mahkemesi kararı, diğer hususların yanı sıra, aşağıdaki gerekçelere dayanmaktadır:

“Avukatın görevi, müvekkilinin menfaatlerini hukuka ve meslek etiğine yaraşır biçimde korumaktır. Avukatlık mesleğinin icrasına ilişkin esaslar, nispeten genel nitelik taşıyan hukuki düzenlemelerle belirlenmiştir. Genel kabul görmüş ilkeler uyarınca, sanığın savunması için gereken her türlü güvence sağlanmak zorundadır. Aynı şekilde, avukat da müvekkilinin davasının her yönüyle eksiksiz ve usulüne uygun olarak incelenmesini mahkemeden talep eder. [Avukat] tespit ettiği hata ve eksiklikleri bildirmekle yükümlüdür. Bu maksatla davaya ilişkin her türlü eleştiriyi dile getirebilir. Ancak söz konusu eleştirilerin yerinde olması ve olgulara dayanması şarttır. Eleştirilerin dayanakları incelenirken ihtimam gösterilmelidir...Avukatın davranışları, Ceza Yasası’nın 27. bölümünün hükümleri de dâhil olmak üzere çeşitli düzenlemelerle sınırlandırılmıştır.

Somut olayda [başvurucunun], yukarıda anılan yazılı savunmalarıyla, [T.’nin] davada kimin sanık olarak yargılanması gerektiğine ilişkin değerlendirmelerini yaparken takdir yetkisini kasten kötüye kullanmak suretiyle görevinin gereklerine aykırı hareket ettiğini ileri sürdüğü sabittir.

Bu durumda T., Ceza Yasası’nın 40. bölümünün 10. maddesi anlamında kasten bir görev suçu işlemekle itham edilmiştir. [Başvurucunun] eylemi, söz konusu beyanların [T.’yi] küçük düşürmeye ya da [T.’nin] görevini ifa etmesini veya kariyerini engellemeye elverişli olması hâlinde... suç teşkil eder. İstinaf mahkemesi bu ifadelerin,

yargıçlık eğitimi görmüş bir hukukçu (*varatuomari*, *vicehäradshövding*) tarafından sarf edildiğini dikkate alır. Bu ifadeler yerel mahkeme huzurunda görülen aleni bir duruşmada zikredilmiştir. Böylece anılan sözlerin kamuoyunda yayılmış olması muhtemeldir. Dolayısıyla... [T.'nin] takdir yetkisini kötüye kullanmak suretiyle görevinin gereklerine aykırı davrandığına ilişkin bu sözler, [T.'yi] küçük düşürmüş ya da [T.'nin] görevini ifa etmesini veya kariyerinde ilerlemesini engellemiş olabilir.

[T.], [S.S.] hakkında iddianame düzenlenmesi için yeterli delil bulunmadığı gerekçesiyle kovuşturmaya yer olmadığına karar vermiştir. İstinaf mahkemesi, [T.'nin] söz konusu kararının dayandığı gerekçelerin yerinde olmadığını düşündürebilecek herhangi bir unsura rastlanmadığını tespit etmiştir... Yerel mahkeme, ilgili duruşmada, [S.S.'nin] tanık olarak dinlenmesine engel bir durum bulunmadığına karar vermiştir. İstinaf mahkemesi... 20 Aralık 1993 tarihli kararıyla yerel mahkeme kararını bozma gereği görmemiştir.

Yerel mahkeme, [T.] tarafından ileri sürülen suçlamalara dayanarak [M.H.'yi] güveni kötüye kullanmak suçundan mahkûm etmiştir. İstinaf mahkemesi... ise, bahsi geçen kararında... [M.H.'nin] beraatine hükmetmiş fakat aleyhine hükmedilen tazminatı yerinde bulmuştur. Bu bakımdan, istinaf mahkemesi, [T.'nin] [M.H.] hakkında kamu davasının açılması yönünde karar vermek suretiyle adı geçen kişinin tanık sıfatıyla dinlenmesine mâni olmayı amaçladığını düşündürebilecek bir unsura da rastlanmadığını tespit etmiştir.

[T.'ye atılı eylem] ispatlanamamıştır.

[Başvurucu] eleştirilerini her ne kadar [T.'yi] tahkir eden bir üslupla dile getirmiş de olsa [başvurucunun] kasıtlı hareket ettiğinin kabulünü gerektiren hiçbir neden bulunmamaktadır. [Başvurucu], [S.S.'nin] tanık sıfatıyla dinlenmesini engellemek üzere güvenilirliğini tartışmalı kılan unsurları ortaya koymaya çalışmakla müvekkilinin menfaatlerini korumak istemiştir. Başvurucunun, prensip olarak, savcıyı eleştirmeye ve savcının usule aykırı davrandığına ilişkin şüphelerini dile getirmeye hakkı vardır. [Başvurucunun] mahkûmiyetine ilişkin değerlendirme yapılırken, eleştirilerinin dayanaklarını yeterince irdelememiş olması dışında aleyhine herhangi bir gerekçe gösterilebilmiş değildir. Nitekim istinaf mahkemesi, [başvurucunun] bilerek gerçeğe aykırı beyanda bulunmadığı kanaatine varmıştır. Ancak [başvurucu], ifadelerinin hakaret içerdiğinin ve [T.'yi] küçük düşürmeye ya da [T.'nin] görevini ifa etmesini veya kariyerini engellemeye elverişli olduğunun farkına varmış olmalıdır...”

18. Hem T. hem de başvuru Yüksek Mahkemeye temyiz başvurusunda bulunmuşlardır. Yargıç Tulenheimo-Takki'nin belirleyici oya sahip olduğu beş yargıçlı bir heyetten mürekkep Yüksek Mahkeme, 15 Şubat 1996 tarihli kararında (Korkein oikeus 1996:17), istinaf mahkemesinin gerekçelerini [suçun sabit bulunmasını] yerinde görmüş; ancak başvurucunun eyleminin hafif mahiyette bulunması hasebiyle cezasını kaldırmıştır. Buna göre, başvuru hakkındaki para cezası kaldırılmış; lakin aleyhine hükmedilen

tazminat ve yargılama giderleri onanmıştır. Yargıç Krook ve yargıç Vuori, istinaf mahkemesi kararının tümüyle onanması kanaatindedir. Buna karşılık, yargıç Lehtimaja ile yargıç Portin, başvurucunun beraat ettirilmesi ve tazminattan muaf tutulması gerektiği kanaatindedir. Usul Yasası'nın (*Oikeudenkäymiskaari, Rättegångs Balk*) 23. bölümünün 4. maddesinde öngörülen oylama usulü uyarınca, başvuru hakkında yaptırma hükmedilmesi yönünde oy kullanan yargıçların ekseriyeti teşkil ettiği kabul edilerek, bunlardan en hafif yaptırımı içeren görüş hükme esas alınmıştır. Yargıç Lehtimaja, yargıç Portin'in de katıldığı karşı oy yazısında, aşağıdaki gerekçelere dayanmıştır:

“Bu davada mesele, bir yandan, ceza yargılamasında sanık müdafinin ifade hürriyeti; diğer yandan, kamu görevini ifa eden savcının iş ve eylemlerine yöneltilen eleştirilerin hangi eşiği aştığında suç teşkil edeceği meselesidir.

Müdafii, sanığın yararı doğrultusunda, herhangi bir yaptırım tehdidi altında kalmadan, kamu görevini ifa eden savcının eylemlerini eleştirme serbestisi adil yargılanma ilkesine mündemiçtir. Hukukun üstünlüğünün geçerli olduğu Batı ülkelerinde insan haklarının olmazsa olmaz ilkelerinden biri de budur. Şayet bu tür bir durumda ifade hürriyeti aşırı derecede sınırlandırılırsa anılan... ilke [anlamını yitirir]. Dolayısıyla ifade hürriyetini sınırlayan hükümler dar yorumlanır. Bu durumda savcıdan beklenen, aleni bir duruşmada kendisine yöneltilen eleştiriler ne kadar sert de olsa bunları hoşgörüyle karşılamasıdır. Bu beklenti, savcılık görevinin kendine özgü niteliğinden doğar.

[Başvurucuya] atılı eylem

İstinaf mahkemesinin karar gerekçelerine dayanarak, ben de başvurucunun [T.'yi] rencide etme kastıyla hareket etmediği ve bilerek gerçeğe aykırı beyanda bulunmadığı kanaatindeyim. Şu hâlde ihtilaf... [başvurucunun] üzerine atılı hakaret suçunu işlediğinin sabit olup olmadığı noktasındadır.

Söz konusu yargılamada, [başvurucu] nazarında, müvekkilinin menfaatleri, [iddia makamı tanığının] kendisi tanığın kardeşi olan müvekkili aleyhine tanıklık yapmaktan menedilmesini gerektirmiştir. Başvurucu, bu maksatla, T.'nin suçlamalar hakkında kamu davasının açılıp açılmamasına ilişkin değerlendirmelerini yaparken... rol manipülasyonu yaptığından şüphelendiğini ifade etmiştir. [Başvurucu], bilhassa böylesi bir eylemin, kanaatine göre, Finlandiya hukukuyla ve dolayısıyla savcının görevinin gerekleriyle... bağdaşmadığını vurgulama gereği duymuştur. Başvurucunun sanık müdafii sıfatıyla bu görüşlerini ifade etme hakkı olduğu gibi, [T.'nin] de savcı sıfatıyla bu eleştirileri hoşgörüyle karşılama mecburiyeti vardır. Yargılamanın tarafı olması itibarıyla [T.], [başvurucunun] beyanlarına cevap verme ve karşı tarafın şüphelerini asılsız görmesi hâlinde bertaraf etme imkânına sahiptir.

Buna karşılık, başvuruçunun, müdafilik görevi kapsamında, [T.'nin] iddia edilen biçimde hareket etmek suretiyle görev suçu işlemiş olabileceği yönündeki kanaatini bildirmesinin lüzumu bulunmamaktadır. Kanaatimce bu bakımdan başvuruçunun beyanları uygunsuzdur.

Hakaret suçunun unsurları

Peki [başvuruçu] hakaret suçunu işlemiş midir? Ceza Yasası'nın 27. bölümünün 2. maddesinde tanımlanan suçun unsurlarının gerçekleşmesi için, bu hükümde belirtilen şartlar dâhilinde bir kimsenin 'belirli bir suçu işlemiş' olduğunun isnat edilmesi yeterli midir? Yoksa isnadın bu kimseyi 'küçük düşürmeye ya da meslek yaşamına veya kariyerine hâlel getirmeye' elverişli olması da aranır mı? Hüküm lafzen yorumu açıktır. İstinaf mahkemesi, sanık lehine yorumla, başvuruçunun sözlerinin [ancak] [T.'yi] küçük düşürmeye ya da [T.'nin] meslek yaşamına veya kariyerine hâlel getirmeye elverişli olması hâlinde suç teşkil edeceğini kabul etmiştir. Ben de istinaf mahkemesinin bu yorumuna katılıyorum.

Yasal düzenlemede hakaret suçunun kapsamı geniş tanımlanmıştır. Lakin bir suç isnadında bulunmanın kendiliğinden bu hükümde anılan zarar neticesine... yol açacağı kabulü makul ve mantıklı olmaz. Bu itibarla somut olayda hakaret suçunun unsurlarının oluştuğunun kabulü için... söz konusu suç isnadının... gerçekten zarar neticesine yol açtığını gösteren delillerin bulunması şarttır.

Suç isnadının zarar verecek mahiyette olup olmadığının değerlendirilmesi

Bilindiği üzere, savunma avukatının görevlerinden biri de savcının kamu davasının açılması yönündeki kararını eleştirmektir... Bilhassa savunması üstlenilen kişiye yöneltilen suçlamalar reddedildiğinde bu âdeta bir kural hâlini alır. Keza avukatların dili sert, görüşleri de son derece öznel olabilir. Dolayısıyla duruşmada hazır bulunan herkes tarafların birbirine yönelttiği eleştirilere temkinli yaklaşmak durumundadır. Hukuk eğitimi görmüş kişiler tarafından dile getirilse dahi her eleştiri harfiyen dikkate alınamaz.

[T.] hakkındaki rol manipölasyonu iddialarına bakıldığında, başvuruçu, [T.'nin] yapmadığı bir şeyi yapmış gibi ifade etmiş değildir. Bilakis [T.'nin] kararlarının usulüne uygun alınıp alınmadığını irdelemiştir. Başvuruçu, [T.'nin] eylemlerinin gerçek amacının ileri sürülen gerekçelerle örtüşmediğini iddia etmiştir. [Başvuruçu] bu minvalde, savcının kamu görevini hukuka aykırı biçimde ve müvekkiline zarar verme kastıyla yürüttüğünü mülahaza ettiğini belirtmiştir. [Başvuruçunun] ifadeleri her ne kadar mutlak bir üslup ve formölasyon içerse de esasen [T.'nin] eylemlerinin nedenlerine ilişkin şahsi şüpheleri olarak anlaşılabilecektir.

Karar

Yukarıda belirtilen mülahazalar çerçevesinde, [başvuruçunun] [T.'nin] görev suçu işlediği yönündeki isnadının, Ceza Yasası'nın 27. bölümünün 2. maddesinin 1. fıkrası

anlamında, [T.’yi] küçük düşürmeye ya da [T.’nin] meslek yaşamına veya kariyerine hanel getirmeye elverişli olduğu kanaatinde değilim. Bu durumda kanaatimce [başvurucunun] hakaret suunu işlediği sabit değildir... Hâl böyleyken istinaf mahkemesi kararının bozulması, [başvurucu] aleyhindeki suçlamaların düşürölmesi [beraati] ile tazminat taleplerinin reddi gerekir.

Yargılama giderleri

Yargılama giderleri bakımından, davanın esasına ilişkin kanaatime rağmen, başvurucunun uygunsuz üslubunun [T.’nin] yargı yoluna başvurmasına sebebiyet verdiği düşüncesindeyim. Bununla birlikte, somut olayın koşulları nazara alınarak, yargılama giderlerinin taraflar üzerinde bırakılmasına karar verilmesi gerekir.”

II. İÇ HUKUK VE UYGULAMA

19. Dava konusu olay tarihinde yürürlükte bulunan Ceza Yasası’nın 27. bölümünün 2. maddesi uyarınca, bir kimseye suç isnat eden kişi, isnadın gerçeğe aykırı olduğunu bilmesee dahi, isnadını destekleyecek makul nedeni ispat edememesi hâlinde hakaret suçundan mahkûm edilir.

20. Yürürlükteki Ceza Yasası’nın, 531/2000 sayılı Yasa ile değiştirilen, 24. bölümünün 9. maddesinin 2. fıkrasına göre, bir kimsenin siyasi veya mesleki faaliyeti, kamusal görevi veya işi yahut bilimsel, sanatsal ya da benzeri kamusal faaliyeti kapsamındaki eylemlerine yönelik eleştiriler, kabul edilebilir sınırları açıkça aşmadığı sürece, bu maddenin 1. fıkrası anlamında hakaret sayılmaz.

21. Usul Yasası’nın 15. bölümünün 10a maddesi uyarınca, mahkeme, huzurunda bulunması uygun olmayan bir vekilin davadaki görevine devam etmemesi yönünde karar verebilir. Mahkeme, benzer nedenlerle, adli yardım kapsamında görevlendirilmiş bir avukatın görevlendirmesini sona erdirebilir (Adli Yardım Yasası, 14. madde).

III. KARřILAřTIRMALI HUKUK VE UYGULAMA

A. “Interights”ın görüşleri

22. Avrupa Konseyi üyesi bazı devletlerin ölkelerinde (Belçika, Danimarka, Fransa, İtalya, Hollanda, İspanya, İsveç ve Birleşik Krallık) ve diğer bazı ölkelerde (Avustralya, Kanada ve Güney Afrika) müdahil tarafından

yürütülen incelemeler sonucunda; bu ülkelerin kahir ekseriyetinde, avukatlara, mahkemelerde müvekkillerini temsil ederken sarf ettikleri sözleri bakımından dokunulmazlık tanındığı tespit edilmiştir. Her ne kadar bu dokunulmazlığın kapsamı ve tatbiki bir hukuk sisteminden diğerine değişiklik gösterebilirse de incelenen hukuk sistemlerinin tümünde kabul edildiği üzere, avukatın kendini ifade edebilmesi doğrudan müvekkilini savunma göreviyle ilgilidir. Hakaret içerdiği iddia olunan ifadeler yönünden tanınan söz konusu dokunulmazlık, avukatlara, doğruluğundan emin olamadıkları olgulara dayanarak dahi savunmalarını en etkili şekilde yapma imkânı sağlar. Sözgelimi, Hollanda’da savunma avukatları, savcıların takdir yetkilerini kötüye kullandıkları yönündeki iddiaları sıklıkla dile getirirler. Bağlantılı sayılabilecek ancak tamamen dayanaktan yoksun iddialar söz konusu ise bunlar hiçbir şekilde dikkate alınmaz.

23. Avukatların mahkemelerde sarf ettikleri sözlerine getirilebilecek sınırlamalar bakımından, “Interights” tarafından incelenen hukuk sistemlerinin ekseriyeti, cezai yaptırım yerine disiplin tedbirine başvurmayı tercihe temayül etmektedir. Müdahile göre bu meyil, Mahkemenin 10. madde bağlamındaki görüşünün bir tezahürü olarak okunabilir. Şöyle ki nispeten hafif bir cezai yaptırımın mevcudiyeti makul ve ölçülü eleştirilerin ifade edilmesi üzerinde dahi caydırıcı bir etki yaratabilir (Örneğin, bkz.: *Thorgeir Thorgeirson v. İzlanda*, 25.06.1992 tarihli karar, Seri A No.: 239).

24. Cezai yaptırımlar teoride mümkün olsa bile müdahil tarafından incelenen hukuk sistemlerinin ekseriyetinde bunlara uygulamada ancak nadiren, esasen de çok istisnai hâllerde ve taksirin değil kastın ispatlanması koşuluyla başvurulur. Hatta avukatların ifadelerine sınırlama getirilmesine hukuken imkân tanınsa da bu sınırlamalar esasen ancak hakaret içeren ve dava ya da taraflarla tamamen ilgisiz sözler yönünden geçerlidir.

25. Ayrıca müdahil tarafından incelenen hukuk sistemlerinin neredeyse tümünde yargıcın görevi ile sanığın karşı tarafında yer alan savcının görevi arasında yapısal bir ayırım bulunduğu kabul edilmiştir. Bu ayırımın bir sonucu olarak, savcılara yöneltilen eleştiriler genel itibarıyla daha güçlü bir koruma altındadır.

26. Müdahilin vardığı kanaate göre, incelenen hukuk sistemlerinin ekseriyetinde, bir savunma avukatının, savcının iş ve eylemlerini eleştirmesi ya da savcının takdir yetkisini kötüye kullandığını belirtmesi nedeniyle cezai

takibata uğratılması pek muhtemel değildir. Zira bu hâllerde cezai takibata başvurulması zorunluluk arz etmez.

B. Uluslararası örgütler tarafından kabul edilen ilkeler

27. 1990 yılında Suçların Önlenmesi ve Suçlulara Yönelik Muamele Hakkındaki Sekizinci Birleşmiş Milletler Kongresinde kabul edilen Avukatların Rolüne Dair Temel İlkeler 20. madde uyarınca, avukatlar, “mahkemeler, yargı yerleri veya sair adli ya da idari makamlar nezdinde görevlerini ifa ederken sundukları yazılı ve sözlü savunmalarında iyi niyetle sarf ettikleri sözleri yönünden hukuki ve cezai muafiyetten yararlanırlar”.

28. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, (2000) 21 sayılı Tavsiye Kararı’nda, üye devletlerin hükümetlerine, avukatlık mesleğinin serbestçe icrasını temin amacıyla gerekli gördükleri tüm tedbirleri almalarını ve mevcut tedbirleri güçlendirmelerini tavsiye eder. Nitekim, “avukatlar, mesleki standartlara uygun biçimde görevlerini ifa ederken hiçbir yaptırım veya baskıya maruz bırakılmamalı ya da bu yolla tehdit edilmemelidirler”. Bununla birlikte, avukatlar, “yargıya saygı göstermeli ve mahkemeler karşısındaki görevlerini mesleki standartlara ve iç hukuk kurallarına uygun olarak ifa etmelidirler” (İlkeler I:4 ve III:4).

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

I. SÖZLEŞME’NİN 10. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

29. Başvurucu, müdafî sıfatıyla kendisini serbestçe ifade etme hakkının, savcı T.’ye hakareten mahkûm edilmesi nedeniyle ihlal edildiğinden şikâyetçi olmuştur. Bu kapsamda Sözleşme’nin 10. maddesine dayanmıştır. Söz konusu maddenin ilgili kısmı aşağıdaki gibidir:

“1. Herkes ifade hürriyeti hakkına sahiptir. Bu hak, kamu makamları tarafından müdahale edilmeksizin... kanaat sahibi olma, bilgi veya fikirleri... yayma hürriyetini de içerir...

2. Görev ve sorumluluklar da yükleyen bu hürriyetlerin kullanılması, hukuken öngörülmüş olmak kaydıyla ulusal güvenliğin, toprak bütünlüğünün korunması veya

kamu emniyetinin sağlanması için ya da kamu düzeninin temini ve suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın korunması, başkalarının saygınlığının ve haklarının korunması, gizlilik kaydıyla edinilen bilgilerin açığa çıkmasının önlenmesi ya da yargı erkinin otoritesinin ve tarafsızlığının korunması için demokratik toplumda zorunlu bulunan formalite, koşullar, sınırlama veya yaptırımlara tabi tutulabilir.”

A. Müdahalenin mevcudiyeti

30. Taraflar, başvurucu hakkındaki mahkûmiyetin, başvurucunun ifade hürriyeti hakkını kullanımına müdahale teşkil ettiği konusunda mutabıktırlar. Mahkeme aksi kanaate varılmasını gerektiren bir neden görememiştir.

B. Müdahalenin haklılığı

31. Müdahale “hukuken öngörülmüş” değilse, Sözleşme’nin 10. maddesinin 2. fıkrasında belirtilen meşru amaçlardan birini veya birden fazlasını gütmüyorsa ya da bu amaç veya amaçları gerçekleştirmek için “demokratik toplumda zorunlu” değilse 10. maddeye aykırılık teşkil eder.

1. “Hukuken öngörülmüş olma”

32. Başvurucu, iç hukuk mahkemelerinin ilgili Ceza Yasası hükümlerine ilişkin yorumuna –bilhassa bu hükümlerin müdafinin derece mahkemelerine sunduğu savunmalara dahi tatbik edilebileceği yönündeki yorumu– itiraz etmiştir.

33. Hükümet, başvurucunun, dava konusu olay tarihinde yürürlükte bulunan Ceza Yasası’nın 27. bölümünün 2. maddesi uyarınca hakaret suçundan mahkûm edildiğini beyan etmiştir. Hükümete göre, somut olayda tatbik edilen bu hüküm hiçbir surette keyfi yorumlanmamıştır ve dolayısıyla müdahale “hukuken öngörülmüş”tür.

34. Mahkeme, söz konusu müdahalenin, olay tarihinde yürürlükte bulunan Ceza Yasası’nın 27. bölümünün 2. maddesinin makul ve mantıklı bir yorumuna dayandığını kabul eder. Bu durumda müdahale “hukuken öngörülmüş”tür.

2. “Meşru amaç”

35. Başvurucu, söz konusu müdahalenin Sözleşme'nin 10. maddesinin 2. fıkrasında sayılan meşru amaçlardan hiçbirine hizmet etmediğini ileri sürmüştür.

36. Hükümet ise, söz konusu müdahalenin savcı T.'nin saygınlığını ve haklarını korumaya yönelik meşru bir amaca hizmet ettiğini ve ayrıca yargı erkinin ve bir bütün olarak adalet sisteminin otoritesini korumayı amaçladığını savunmuştur.

37. Mahkeme, başvurunun, müdafî sıfatıyla sunduğu yazılı savunmalarında, savcı T.'nin belirli bir kişi hakkında verdiği kamu davasının açılması yönündeki kararını, müvekkilinin bu kişiyi tanık sıfatıyla dinletebilmesine mâni olduğu gerekçesiyle eleştirdiğini dikkate alır. Ayrıca başvuru, savcının, müvekkili aleyhine beyanda bulunabilecek bir diğer kişi hakkında verdiği kovuşturmayla yer olmadığına dair kararını da eleştirmiştir. Başvurucu, bu iki kararı, “rol manipölasyonu” olarak nitelediği bir iddia makamı [kovuşturma] stratejisinin parçası olarak mülâhaza etmiştir. Bu tabir, başvurunun atıfta bulunduğu Norveç içtihadında geçmektedir.

38. Mahkeme, T.'nin şahsi davacı sıfatıyla başlattığı yargısal sürecin yargı erkinin korunmasına yönelik meşru bir amaca hizmet edip etmediğine ilişkin karar vermek durumunda değildir. Zira Mahkeme, söz konusu müdahalenin her hâlükârda T.'nin saygınlığını ve haklarını korumaya yönelik meşru bir amaç güttüğünü kabul eder.

3. “Demokratik toplumda zorunluluk”

(a) Tarafların görüşleri

39. Başvurucu, söz konusu müdahalenin “zorunluluk” şartını karşılamadığını ileri sürmüştür. Hakaret suçundan mahkûm edilmesine yol açan eleştirilerinin, yerinde olduğunu ve ihtilaf dışı olgulara dayandığını beyan etmiştir. Bir savunma avukatı, karşı tarafın duymak istemediği hakikatleri serbestçe ifade edebilmelidir. Sözleşme'nin 10. maddesi, kamu makamlarının, müdafîin savunmasına herhangi bir müdahalede veya müdahale tehdidinde bulunmasını yasaklayacak şekilde anlaşılmak zorundadır.

40. Hükümet ise, söz konusu müdahalenin yukarıda anılan amaçlara ulaşmak uğrunda “demokratik toplumda zorunlu” görülebileceğini savunmuştur. Hükümet, müdahilin tespitlerini kabul etmemiş ve bu tespitlerin, bir kısmı Avrupa dışından olan dar bir hukuk sistemleri grubuna dayandığını belirtmiştir. Avrupa Konseyinin (2000) 21 sayılı Tavsiye Kararı’nda da vurgulandığı üzere, ifade hürriyetinin kullanımı belirli görev ve sorumluluklar yüklemektedir. Başvurucunun beyanları genel anlamda bilgi veya fikirlerin yayılması amacıyla değil, müdafilik görevinin ifası kapsamında sunulmuştur. Baro mensubu da olmayan başvuru, kurum içinde disiplin denetimine tabi tutulmamıştır. Bu durumda, ilgili Ceza Yasası hükümlerinin başvuru hakkında tatbik edilmemesi, kendisini baro mensubu meslektaşlarına nazaran imtiyazlı bir konuma getirirdi.

41. Hükümete göre, savcılar da geniş anlamda yargı mekanizmasının bir parçası olmaları hasebiyle mahkemeler gibi kamu güvenine mazhar olmak zorundadır. Hukuk mesleğinin kilit rolü gözetildiğinde, bu meslek mensubu [hukukçu] kimselerin adaletin gereği gibi tecellisine katkıda bulunmalarını ve dolayısıyla halkın adalete olan güvenini korumalarını beklemek meşru bir beklentidir. Kamu görevlilerine yönelik eleştirilerin kabul edilebilir sınırları özel kişilere nazaran daha geniş olmakla birlikte, hukuk mesleğinin itibarı da dâhil somut olaydaki muhtelif menfaatler arasında dengeyi sağlayacak olan yine ulusal mahkemelerdir.

42. Hükümet ayrıca başvurucunun; T.’yi, savcı sıfatıyla görevinin gereklerine aykırı davranmak suretiyle görev suçu işlemekle itham ettiğini ve bu nedenle mahkûm edildiğini hatırlatmaktadır. Hâlbuki başvurucunun böyle bir ithamda bulunması, müvekkilini savunması açısından ne gerekli ne de yararlıdır. Keza diğer sanıkların müdafileri de başvuru tarafından temsil olunan sanığın kardeşinin tanık sıfatıyla dinlenmesine itiraz etmişlerdir. Lakin hiçbir savcı T.’nin görev suçu işlediği isnadında bulunmamış; eylemlerini nitelendirirken “kasıtlı” veya “takdir yetkisinin apaçık kötüye kullanımı” gibi tabirler kullanmamış ya da savcıyı “uydurma suçlamalar” yöneltmekle itham etmemiştir. Kaldı ki başvurucunun duruşma evvelinde kaleme aldığı bu ve benzeri sert sözler, hararetli bir tartışma esnasında söylenmiş de değildir. Şayet başvuru isnatlarının doğruluğunu ispat edebilseydi T. hapis cezasına mahkûm edilip görevden alınabilirdi.

43. Hükümet ister kamu görevlisi tarafından şahsen başlatılan ister kamu adına yürütülen cezai takibat üzerinden olsun, hakaret davası tehdidinin, bu

tehdit sebebiyle makul eleştirilerini dahi dile getirmeme temayülü taşıyabilecek bir avukat üzerinde ifade hürriyetini kullanırken sindirici bir etki yaratabileceğini teslim etmektedir. Bununla birlikte, somut olayın şartlarında, söz konusu müdahale güdülen meşru amaçla orantısız değildir. Nihayetinde iç hukuk mahkemeleri, cezai yaptırıma bağlanmayan bir mahkûmiyet hükmü tesis etmekle, takdir yetkilerini aşmamışlardır.

(b) Mahkemenin değerlendirmesi

(i) Genel ilkeler

44. Mahkeme, denetim yetkisini kullanırken, dava konusu müdahaleyi, başvurucuya isnat edilen ifadelerin içeriği ve bunların ifade edildiği bağlam da dâhil olmak üzere somut olayın tüm koşulları çerçevesinde inceler. Bilhassa söz konusu müdahalenin “güdülen meşru amaçla orantılı” olup olmadığını ve ulusal makamların müdahaleyi haklı kılmak için dayandıkları gerekçelerin “uygun ve yeterli” olup olmadığını tespit eder. Mahkeme, bu doğrultuda, ulusal makamların Sözleşme’nin 10. maddesinde öngörülen ilkelerle uyumlu standartları tatbik ettiklerine ve de olayların kabul edilebilir bir değerlendirmesine dayandıklarına kanaat getirmelidir.

45. Mahkeme, avukatların halk ile mahkemeler arasındaki aracılar olarak mazhar oldukları özel statünün onlara adaletin tecellisinde merkezi bir konum bahsettiğini hatırlatır. Bu konum, baro mensuplarının davranışlarına getirilen olağan sınırlamaları da açıklar. Ayrıca hukukun üstünlüğüne dayalı bir devlette asli görev yüklenen ve adaletin teminatı olan mahkemeler kamu güvenine mazhar olmak zorundadır. Avukatların, bu alandaki kilit rolleri gözetildiğinde, adaletin gereği gibi tecellisine katkıda bulunmalarını ve dolayısıyla halkın adalete olan güvenini korumalarını beklemek meşru bir beklentidir (Bkz.: *Schöpfer v. İsviçre*, 20.05.1998 tarihli karar, Hüküm ve Karar Derlemeleri 1998-III, s. 1052-53, par. 29-30 ve anılan diğer kararlar).

46. Mahkeme, Sözleşme’nin 10. maddesinin yalnızca ifade edilen fikir veya bilgilerin esasını değil, bunların aktarılma biçimini de güvence altına aldığını hatırlatır. Kuşkusuz avukatların da adaletin işleyişi hakkında alenen yorum yapmaya hakkı vardır; lakin eleştirileri belli sınırları aşamaz. Bu bağlamda yargı kararlarından kaynaklanan meseleler hakkında halkın bilgi edinme hakkı, adaletin gereği gibi tecellisinin imkânları ve hukuk mesleğinin itibarı da dâhil muhtelif menfaatler arasında adil bir dengenin sağlanması için

gereken ihtimam gösterilmelidir. Ulusal makamlar müdahalenin zorunlu olup olmadığını değerlendirirken belli ölçüde takdir yetkisine sahiptir; ancak bu yetki gerek ilgili kurallar gerek bu kuralların tatbiki niteliğindeki kararlar itibarıyla Avrupa denetimine tabidir (Bkz.: Yukarıda anılan *Schöpfer*, s. 1053-54, par. 33). Nitekim somut olayda ulusal makamlara geniş takdir yetkisi tanınmasını haklı kılan münhasır koşullar da mevcut değildir. Keza ihtilaf konusu ilkeler bakımından üye devletler arasında açıkça ortak bir zemin bulunmaması ya da ahlak anlayışlarındaki farklılıklara itibar edilmesi gerekliliği gibi durumlar söz konusu değildir (Örneğin, bkz.: *The Sunday Times v. Birleşik Krallık* No.: 1, 26.04.1979 tarihli karar, Seri A No.: 30, s. 35-37, par. 59; ayrıca *Handyside v. Birleşik Krallık*, 07.12.1976 tarihli karar, Seri A No.: 24).

(ii) Yukarıda belirtilen ilkelerin somut olaya tatbiki

47. Somut olayın koşullarına bakıldığında, Mahkemenin görevi; Sn. Nikula'nın ifade hürriyetine yapılan müdahalenin, bu ahval ve şerait içinde, “zorunlu bir toplumsal ihtiyacı” karşılayıp karşılamadığını, “güdülen meşru amaçla orantılı” olup olmadığını ve ulusal makamların müdahaleyi haklı kılmak için dayandıkları gerekçelerin “uygun ve yeterli” olup olmadığını tespit etmektir.

48. Kamu görevlilerine görevlerini ifa sırasında yöneltilen eleştirilerin kabul edilebilir sınırları bazı durumlarda özel kişilere nazaran daha geniştir. Ancak kamu görevlilerinin, siyasiler gibi tüm söz ve eylemlerini bilerek kamunun yakından denetimine açtığı söylenemez. Dolayısıyla eylemlerine yönelik eleştiriler söz konusu olduğunda, kamu görevlilerine siyasiler gibi muamele edileceği de söylenemez. Kamu görevlilerinin görevlerini layıkıyla ifa edebilmeleri, kamu güvenine mazhar olmaları ve asılsız ithamlardan azade kılınmaları ile mümkündür. Bu nedenle, kamu görevlilerini görevleri başında iken rencide edici ve kötüleyci nitelikteki sözlü tacizlerden korumak gerekebilir (Bkz.: *Janowski v. Polonya* [BD], No.: 25716/94, par. 33, İHAM 1999-I ve anılan diğer kararlar). Somut olayda, böylesi bir koruma için aranan şartların, başvurucunun sözlerini sarf ettiği bağlam da dikkate alındığında, basın hürriyeti veya kamuoyunu ilgilendiren konuların açıkça tartışılmasındaki yararlarla dengelenmesi zorunlu değildir.

49. Mahkeme, bazı durumlarda, yargılama sırasında avukatın ifade hürriyetine yapılan müdahalenin, temsil edilen sanığın adil yargılanma hakkı

bakımından da Sözleşme'nin 6. maddesi kapsamında bir mesele doğurabileceğini ihmal etmez. Nitekim “silahların eşitliği” dâhil adalet mülahazaları, iddia ve savunmaların güçlü bir üslupla serbestçe ileri sürülebilmesi lehine yorumlanır. Bununla birlikte Mahkeme, başvurucunun, savunma avukatının ifade hürriyetinin sınırsız olması gerektiği savını kabul etmemektedir.

50. Somut olayda başvuru, sanık müdafii sıfatıyla yer aldığı ceza davasında savcının taraf sıfatıyla aldığı kararları eleştirmekten mahkûm edilmiştir. Mahkeme, muhtelif Sözleşmecî devletlerde yargıcın görevi ile sanığın karşı tarafında yer alan savcının görevi arasındaki ayrımı hatırlatır (Bkz.: par. 25). Esas itibarıyla, bu ayrımın bir sonucu olarak, sanık tarafından savcıya yöneltilen eleştiriler, yargıca veya bir bütün olarak mahkemeye yöneltilen sözlü saldırılara kıyasla daha güçlü bir koruma altındadır.

51. Açıkça görüldüğü üzere, başvuru, savcı T.'yi hukuka aykırı davranmakla itham etmiştir; ancak bu eleştirisi, T.'nin seçtiği ileri sürülen iddia makamı [kovuşturma] stratejisine, diğer bir deyişle, henüz yargılama başlamadan evvel aldığı ve başvurucuya göre, “görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle... rol manipülasyonu” teşkil eden iki somut kararına hasredilmiştir. Her ne kadar birtakım ifadeleri uygunsuz da olsa başvuru eleştirileri, savcı T.'nin genel anlamdaki mesleki veya diğer niteliklerini değil, münhasıran müvekkili aleyhine yürütülen ceza yargılamasındaki görevini ifa etme şeklini hedef almıştır. Bu usulî bağlamda T., başvuru eleştirileri kendisine yönelttiği böylesi ağır eleştirileri hoşgörüle karşılamak zorundadır.

52. Mahkeme, başvuru beyanlarının, yargıç veya savcılar aleyhine medyada dile getirilen eleştirilerin aksine, duruşma salonuyla sınırlı kaldığını da dikkate alır (Bkz.: Yukarıda anılan *Schöpfer*, s. 1054, par. 34; ayrıca *Prince v. Birleşik Krallık*, No.: 11456/85, 13.03.1986 tarihli Komisyon kararı, Kararlar ve Raporlar 46, s. 222). Mahkeme, başvuru tarafından savcıya yöneltilen usulî nitelikteki eleştirilerin savcının şahsını hedef alan bir aşağılamaya dönüşmediğini tespit etmektedir (Avukatın, yargıcın görüşünü “saçma” olarak nitelediği dava için, bkz.: *W.R. v. Avusturya*, No.: 26602/95, 30.06.1997 tarihli yayımlanmamış Komisyon kararı; avukatın, savcının iddianameyi “tam bir sarhoşluk içinde” düzenlediğini ileri sürdüğü dava için, bkz.: *Mahler v. Almanya*, No.: 29045/95, 14.01.1998 tarihli yayımlanmamış Komisyon kararı).

53. Mahkeme, başvurunun baro mensubu olmadığını ve dolayısıyla baronun disiplin denetimine tabi olmadığını ancak derece mahkemelerinin düzen ve disiplinine tabi olduğunu da hatırlatır. [Dosyada] savcı T.’nin, başvurunun eleştirileri karşısında, mahkeme başkanından, iddia makamı tanığının dinlenmesine karşı savunma tarafından ileri sürülen usuli itirazın karara bağlanması dışında bir işlemde bulunmasını talep ettiğini gösteren herhangi bir emare bulunmamaktadır. Nitekim mahkeme de bu itirazı reddetmekle yetinmiştir. Hâlbuki mahkeme başkanı, savcının talebi olmasa dahi, bu yönde harekete geçebilir ve bir uyarıda bulunabilirdi. Hatta mahkeme, başvurunun adli yardım kapsamında görevlendirildiğini gözeterek görevlendirmesini sona erdirebilir veyahut başvuru davada müdafî sıfatıyla görev yapmaktan menedebilirdi. Bu bağlamda Mahkeme, mahkemelerin ve mahkeme başkanlarının görevinin, tarafların duruşmalar sırasında kullandıkları ifadelerin uygunsuz olup olmadığını sonraki bir yargılamada incelemek değil, duruşmaları tarafların usulüne uygun davranmalarını ve daha da önemlisi yargılamanın adilliğini temin edecek biçimde yönetmek olduğunu vurgular.

54. Açıkça görüldüğü üzere, savcı T. tarafından başlatılan şahsi ceza davası sonucunda, başvurunun yalnızca taksirle işlenen hakaret suçundan mahkûm edilmesi yoluna gidilmiştir. Bu anlamda Yüksek Mahkemenin başvurunun eylemini hafif mahiyette kabul ederek cezasını kaldırması da önem taşır. Neticede her ne kadar başvuru aleyhine hükmedilen para cezası kaldırılmış olsa da tazminat ve yargılama giderleri başvuru üzerinde bırakılmıştır. Hâlbuki bir savunma avukatının ceza yargılamasında karşı tarafa yönelttiği eleştirilerin –ki kuşkusuz savcı bu kapsamdadır– *ex post facto* (*a posteriori*) incelenmesi tehdidini, avukatın müvekkilinin menfaatlerini azami gayretle savunma göreviyle bağdaştırabilmek güçtür. Bu itibarla, nispeten hafif bir cezai yaptırıma yahut tazminat veya yargılama giderlerine hükmedilmesinin dahi yaratabileceği “caydırıcı etki” altında kalmadan, savunmalarının uygun ve yararlı olup olmadığını takdir yetkisi, mahkemelerin denetimine tabi olmakla birlikte, evleviyetle avukatın kendisine aittir.

55. Dolayısıyla hafif bir cezai yaptırım yoluyla bile savunma avukatının ifade hürriyetine müdahale edilmesi, demokratik bir toplumda ancak çok istisnai hâllerde zorunlu görülebilir. Gerek yetkili istinaf mahkemesi savcısı tarafından başvuru hakkında verilen kovuşturmayaya yer olmadığına dair

karar gerek Yüksek Mahkemenin kararına sunulan karşı oy yazısı; ulusal makamların, inceleme konusu müdahale için yeterli gerekçelerin mevcudiyeti hususunda mutabık kalmadıklarını göstermektedir. Mahkeme, bu gerekçelerin mevcudiyeti ispatlanamadığından, Sn. Nikula'nın ifade hürriyetine yapılan müdahalenin “zorunlu bir toplumsal ihtiyacı” karşılamadığı kanaatine varmıştır.

56. Bu şartlar altında Mahkeme, başvuru hakkındaki mahkûmiyetin onanması ile aleyhine tazminat ve yargılama giderlerine hükmedilmesine ilişkin Yüksek Mahkeme kararının güdülen meşru amaçla orantılı olmadığını tespit ederek, Sözleşme'nin 10. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir.

II. SÖZLEŞME’NİN 17. VE 18. MADDELERİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

57. Başvurucu, başvurusunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi sonrası, Sözleşme'nin 17. ve 18. maddeleri kapsamındaki şikâyetini takip etmemiştir. Mahkeme de bu maddeler kapsamında müstakil bir meselenin ortaya çıkmadığı kanaatine varmıştır.

III. SÖZLEŞME’NİN 41. MADDESİNİN TATBİKİ

58. Sözleşme'nin 41. maddesi uyarınca,

“Mahkeme, Sözleşme veya protokollerinin ihlal edildiğini tespit etmesi ve ilgili yüksek Sözleşmeciler tarafın iç hukukunda bu ihlalin ancak kısmen telafisine imkân tanınması hâlinde, gerektiği takdirde, zarar gören tarafa adil bir giderim sağlanmasına hükmeder.”

A. Zarar

59. Başvurucu, T.'ye ödemeye mahkûm edildiği 4.464 FIM (750,80 avro) tazminat ile 8.000 FIM (1.345 avro) yargılama gideri kaynaklı maddi zararının giderilmesini talep etmiştir. Başvurucu bu kapsamda toplamda 14.480 FIM (2.345 avro) meblağın, 27 Şubat 1996 tarihinden itibaren işletilecek %13 faiziyle birlikte kendisine ödenmesini istemiştir.

60. Başvurucu ayrıca mustarip olduğu dezavantajlar ile yoksun kaldığı kazancın karşılığı olarak 800.000 FIM (134.550 avro) meblağın, 15 Şubat 1996 tarihinden itibaren işletilecek %13 faiziyle birlikte kendisine verilmesini talep etmiştir. Yüksek Mahkemenin başvuru hakkındaki hükmünün açıklanmasıyla karar hem kendi meslek çevresi hem de müvekkil adayları tarafından öğrenilmiştir. Dava medyanın ve akademik dünyanın merceği altına alınmıştır. Başvurucu bundan dolayı mesleğini icra etme ve baroya kabul çabalarının akamete uğradığını ve hatta kamu görevi üstlenmekten mahrum edildiğini iddia etmiştir. Hakaret suçundan mahkûmiyeti nedeniyle yedi yılı aşkın bir süre boyunca devam eden mesleki dezavantaja maruz bırakıldığını ileri sürmüştür.

61. Hükümet, Sözleşme'nin 10. maddesinin ihlal edildiğinin tespiti hâlinde, başvurunun maddi zarara ilişkin taleplerinin aşırı olacağını savunmuştur. Bu ihtimalde, Yüksek Mahkeme kararı uyarınca ödemeye mahkûm edildiği meblağların kendisine iadesi gerektiğini; lakin iddia edilen diğer maddi zarar kalemleri ile 10. maddenin ihlali arasında illiyet bağı kurulamayacağını beyan etmiştir.

62. Hükümet, Mahkemenin bu maddeden ihlal kararı vermesi hâlinde, manevi zararın giderilmesine yönelik de 30.000 FIM (5.042 avro) ödemeye hazır olduğunu bildirmiştir.

63. Mahkeme, 10. maddenin ihlali ile başvurunun savcı T.'ye 3.000 FIM (505 avro) tazminat ve 8.000 FIM (1.345 avro) yargılama gideri ödemeye mahkûm edilmesi arasında illiyet bağı bulunduğunu tespit etmiştir. Başvurucu, Devlete de 300 FIM (50 avro) yargılama gideri ödemeye mahkûm edilmiştir. Başvurucu, 22 Ağustos 1994 tarihli istinaf mahkemesi kararıyla hükmedilen ve Yüksek Mahkemece onanan meblağları aşan zarar ve masraflarının giderilmesine ilişkin taleplerinin dayanaklarını ise izah edememiştir (Bkz.: 17. ve 59. paragraflar). Bu nedenle Mahkeme, [salt] anılan kararda hükmedilen meblağların (1.900 avro) başvurucuya ödenmesine karar vermiştir.

64. Mahkeme, ileri sürülen diğer maddi zarar kalemleri ile tespit edilen ihlal arasında illiyet bağı bulunmadığı gerekçesiyle bu taleplerin reddine karar vermiştir.

65. Mahkeme, başvurucunun ifade hürriyetinin ihlal edilmesinden doğan manevi zararının yalnızca ihlalin tespitiyle telafi edilemeyeceği kanaatine varmıştır. Bu itibarla Mahkeme, manevi zararının giderilmesi amacıyla hakkaniyete uygun olarak takdir edilen 5.042 avronun başvurucuya ödenmesine karar vermiştir.

B. Yargılama giderleri ve masraflar

66. Başvurucu iç hukuk yargılamaları süresince yaptığı masrafların karşılığı olarak kendisine 22.000 FIM (3.700 avro) ödenmesini talep etmiştir. Bu meblağın; 15.000 FIM (2.523 avro) tutarlık kısmı için 22 Eylül 1994 tarihinden itibaren %16 faiz, 7.000 FIM (1.177 avro) tutarlık kısmı için ise 15 Mart 1996 tarihinden itibaren %13 faiz işletilmesini istemiştir. Ayrıca istinaf mahkemesi kararıyla Devlete ödemeye mahkûm edildiği yargılama giderlerinin karşılığı olarak kendisine 300 FIM (50,46 avro) ödenmesini talep etmiştir.

67. Başvurucu, Sözleşme organları nezdinde yürütülen yargılama sürecinde yaptığı masrafların karşılığı olarak kendisine 124.869,42 FIM (21.001,53 avro) meblağın işlemiş faizleriyle birlikte ödenmesini de talep etmiştir.

68. Hükümet, başvurucunun yedi şikâyetinden yalnızca birinin kabul edilebilir bulunduğunu ve dolayısıyla hükmedilecek miktarların bununla orantılı olarak belirlenmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Hükümet, başvurucunun hem ulusal mahkemeler hem de Strazburg organları nezdinde yürütülen yargılama sürecinde belli masraflarının bulunduğunu teslim etmekle birlikte, bu taleplerin yeterince belgelenip belgelenmediğinin takdirini Mahkemeye bırakmıştır.

69. Bu çerçevede, yargılama giderleri ve masraflar hakkında bir hüküm tesis edilebilmesi için, Sözleşme'nin 10. maddesinin ihlalinin önlenmesi veya telafisi uğrunda gerçekten ve zorunlu olarak meydana gelmiş masraf ve giderlerin bulunması şarttır (Diğer kararlarla birlikte, bkz.: *Hertel v. İsviçre*, 25.08.1998 tarihli karar, Hüküm ve Karar Derlemeleri 1998-VI, s. 2334, par. 63). Hem Strazburg organları hem de ulusal mahkemeler nezdinde yürütülen yargılama sürecinde meydana gelen masraf ve giderler bu kapsamdadır. Ancak yalnızca kabul edilebilir bulunan şikâyete ilişkin yargılama giderleri

ve masrafların ödenmesine hükmedilebilir (Örneğin, bkz.: *Mats Jacobsson v. İsveç*, 28.06.1990 tarihli karar, Seri A No.: 180-A, s. 16, par. 46).

70. Mahkeme, başvurucunun Devlete ödemeye mahkûm edildiği yargılama giderlerinin maddi zararı kapsamında kaldığını kabul ederek, hâlihazırda, bu meblağın kendisine ödenmesine karar vermiştir. Başvurucu hem iç hukuk mahkemeleri hem de Sözleşme organları nezdinde yürütülen yargılama sürecinde meydana gelen diğer masraf ve giderlerine ilişkin taleplerini destekleyen herhangi bir belge sunmamıştır. Başvurucu, ulusal düzeyde sadece istinaf duruşmasında müdafiden yararlanmıştır. Sözleşme makamları nezdinde yürütülen inceleme sürecinde ise; 10. madde kapsamındaki şikâyetinin kabul edilebilir olduğuna, 6. ve 13. madde kapsamındaki altı şikâyetinin de kabul edilemez olduğuna karar verilene değin asaleten temsil edilmeyi tercih etmiştir.

71. Bu şartlar altında Mahkeme, yargılama giderleri ve masraflarının karşılanmasına yönelik, hakkaniyete uygun olarak takdir edilen 6.500 avro meblağın, ilgili katma değer vergisi ilave edilmek suretiyle, başvurucuya ödenmesine karar vermiştir.

C. Gecikme faizi

72. Mahkemenin elindeki bilgilere göre, işbu karar tarihinde Finlandiya’da yürürlükte olan yasal faiz oranı yıllık %11’dir. Bu faiz oranı, esasen başvurucuya ödenmesine hükmedilen tüm meblağlar için geçerlidir. Ancak başvurucunun T.’ye ödemesine hükmedilen tazminat ve yargılama giderleri (Bkz.: 59 ve 63. paragraflar), 27 Şubat 1996 tarihinden itibaren işletilecek %13 faiziyle birlikte kendisine verilecektir.

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME,

- 1.** İkiye karşı beş oyla, Sözleşme'nin 10. maddesinin ihlal edildiğine;
- 2.** Oy birliğiyle, Sözleşme'nin 17. ve 18. maddeleri kapsamında müstakil bir meselenin ortaya çıkmadığına;
- 3.** İkiye karşı beş oyla, davalı Devlet tarafından, Sözleşme'nin 44. maddesinin 2. fıkrası uyarınca, işbu kararın kesinleşmesinden itibaren üç ay içinde, başvurucuya manevi zararına ilişkin olarak 5.042 avro (beş bin kırk iki avro) ödenmesine;
- 4.** Oy birliğiyle, davalı Devlet tarafından, Sözleşme'nin 44. maddesinin 2. fıkrası uyarınca, işbu kararın kesinleşmesinden itibaren üç ay içinde, başvurucuya;
 - (i)** maddi zararına ilişkin olarak, 1.900 avro (bin dokuz yüz avro),
 - (ii)** yargılama giderleri ve masraflarına ilişkin olarak, miktara yansıtılabilecek katma değer vergisi hariç, 6.500 avro (altı bin beş yüz avro) ödenmesine,
- 5.** Oy birliğiyle;
 - (a)** 1.900 avro meblağ üzerinden, 27 Şubat 1996 tarihinden itibaren işletilecek yıllık %13 oranında basit faizin ödenmesine,
 - (b)** Hükmedilen diğer meblağlar üzerinden, yukarıda belirtilen üç aylık sürenin bitiminden itibaren işletilecek yıllık %11 oranında basit faizin ödenmesine,
- 6.** Başvurucunun adil giderim sağlanmasına ilişkin diğer taleplerinin reddine *karar vermiştir.*

İşbu hüküm İngilizce tanzim edilmiş olup, 21 Mart 2002 tarihinde, Strazburg'daki İnsan Hakları Binasında görülen aleni bir duruşmada tefhim edilmiştir.

Vincent BERGER
Yazı İşleri Müdürü

Georg RESS
Mahkeme Başkanı

Sn. Caflisch ile Sn. Pastor Ridruejo'nun karşı oy gerekçesi, Sözleşme'nin 45. maddesinin 2. fıkrası ile Mahkeme İç Tüzüğü'nün 74. maddesinin 2. fıkrasına uygun olarak işbu karara eklenmiştir.

G.R.
V.B.

YARGIÇ CAFLISCH İLE YARGIÇ PASTOR RIDRUEJO'NUN KARŞI OY GEREKÇESİ

1. Somut olayda başvuru, Finlandiya mahkemeleri huzurunda görülen aleni bir duruşmada sanık müdafii sıfatıyla, savcı T.'yi; “delillerin sunulması konusundaki yetkiyi apaçık kötüye kullanmak”, “iddianamesini desteklemek üzere sanıklardan birinden tanık yaratmak” yolunda usuli taktikler geliştirmek, “uydurma suçlamalar yöneltmek”, “takdir yetkisini kasten kötüye kullanmak”, “rol manipülasyonu yapmak” ve nihayetinde “görevinin gereklerine aykırı hareket etmek ve hukuk güvenliğini tehlikeye düşürmek” ile itham etmiştir (Bkz.: Hükmün 10. paragrafı). Savcı T.'ye yöneltilen ithamlar, esasen görevi kötüye kullanma ve hatta hileli davranma isnadı teşkil etmektedir. Buna rağmen, iç hukuk mahkemeleri nezdinde yürütülen uzun bir yargılama serüveni sonunda, başvuru aleyhine asıl yaptırım olarak hükmedilen para cezası kaldırılmış; tazminat ve yargılama giderlerine hükmedilmesiyle yetinilmiştir.

2. Mahkeme oy çokluğuyla Finlandiya Cumhuriyeti'nin Sözleşme'nin 10. maddesini ihlal ettiğine karar vermiştir. Mahkeme, bilhassa 10. madde kapsamına giren konularda, avukatların duruşma sırasındaki davranışlarının incelendiği davalar da dâhil olmak üzere, Devletin takdir yetkisinin dar olduğuna işaret etmiştir (Bkz.: Hükmün 46. paragrafı). Yine avukatların duruşmalardaki davranışları nedeniyle herhangi bir şekilde yaptırıma maruz bırakılmasının bu meslek mensupları üzerinde sindirici bir etki yaratabileceğine değinerek, duruşmalarda hangi ifadeleri kullanmalarının uygun düşeceğini takdir yetkisinin evleviyetle avukatların kendisine ait olacağını belirtmiştir (Bkz.: Hükmün 54. ve 55. paragrafları).

3. Sözleşme'nin 10. maddesinde ifade hürriyeti güvence altına alınmıştır. Maddenin ikinci fıkrasında ise, görev ve sorumluluklar da yükleyen bu hürriyetin kullanılmasının, hukuken öngörülmüş olmak kaydıyla belirli amaçlara ulaşmak uğrunda “demokratik toplumda zorunlu” bulunan sınırlamalara tabi tutulabileceği düzenlenmiştir. Bu sınırlamalar, “başkalarının saygınlığının ve haklarının korunması” ile savunma avukatlarının da katkıda bulunması beklenen “yargı erkinin otoritesinin ve tarafsızlığının korunması” gibi amaçlara hizmet edebilir (Bkz.: *Schöpfer v. İsviçre*, 20.05.1998 tarihli karar, Hüküm ve Karar Derlemeleri 1998-III, s. 1052-53, par. 29). Diğer bir deyişle, avukatlar ifade hürriyetlerini ister duruşmada ister duruşma dışında kullansın, onların da ifade hürriyeti

sınırlandırılabilir. Lakin bu sınırlamalar, başkalarının haklarının ve yargı erkinin –yargılamanın saygınlığına da şamil olmak üzere– korunması amacına uygun ve orantılı olmalı; Sözleşme’nin 10. maddesiyle güvence altına alınan ifade hürriyetini kullanılamaz hâle getirmemelidir.

4. Bu itibarla, somut olaya bakıldığında, şikâyet konusu müdahaleyle korunmak istenen menfaatler başvurucunun menfaatleriyle dengelenmek zorundadır.

5. Başvurucunun aleni bir duruşmada sarf ettiği söz konusu ithamların vahameti ortadadır. Başvurucu, ifadelerinden anlaşıldığı üzere, bir yandan savcı T.’nin usule aykırı davrandığını ileri sürmektedir –ki eleştirisi bu yönüyle meşrudur– öte yandansa savcının görevinden kaynaklanan yetkilerini kötüye kullanarak hileli şekilde davrandığını iddia etmektedir. İster bir yargı mensubuna ister diğer bir kamu görevlisine yöneltilsin, bunlar bir kamu görevlisinin işitebileceği en ağır sözlerdendir. Zira bu sözler, ilgili yargı mensubunun mevcut görevine ve hatta muhtemelen diğer bir kamu görevine de ehil ve layık olmadığını ifade etmekle kalmaz; yargının itibarına da gölge düşürür. Diğer bir deyişle, ifade hürriyetine yapılan müdahaleyle korunmak istenen menfaatler esaslı önemi haizdir.

6. Her hâlükârda, avukatların, iddia makamının stratejilerini eleştirmekte ve kendi savunma stratejilerini geliştirmekte geniş bir serbestiye mazhar oldukları izahtan varestedir. Ancak bu serbesti, savcının yahut diğer kamu görevlilerinin dürüstlüğüne hedef alan şahsi saldırılara ucu açık bir izin verildiği anlamına gelmez. Başvurucunun mevcut davada incelenen ithamları, kanaatimizce, yukarıda anılan *Schöpfer* başvurusundakilere kıyasla oldukça ağırdır. Mahkeme *Schöpfer* başvurusu hakkında ihlal olmadığı yönünde karar vermiştir. Bunun nedeni, inceleme konusu ifadelerin kamuoyunda paylaşılmış –mevcut davadaki gibi aleni bir duruşmada sarf edilmemiş– olmasından ibaret görülemez (Bkz.: Hükmün 52. paragrafı). Başvurucunun sözleri kuşkusuz hem muhatabı olan kişinin kendisine hem de yargılamanın saygınlığına zarar verecek mahiyettedir.

7. Bu durumda, yukarıda açıklanan muhtelif menfaatler ile ulusal yargılama sürecinin nihayetinde başvuru aleyhine hükmedilen tazminat ve yargılama giderlerinden ibaret kalan müdahalenin dengelenmesi zorunludur (Bkz.: Hükmün 18. paragrafı). Başvurucunun adli siciline herhangi bir kayıt da

işlenmiş değildir. Dolayısıyla şikâyet konusu kararın, başvurucunun mesleki geleceğini tehlikeye atabilecek boyutta olduğundan söz edilemez.

8. Bilindiği üzere, ulusal düzeyde yürütülen yargılamalar neticesinde verilen kararlarda mutabık kalmak yahut kalmamak mümkündür. Kanaatimize göre, Finlandiya Yüksek Mahkemesinden sâdır olan nihai kararda tecessüm eden söz konusu müdahale, savcı T.'nin ve genel olarak yargı erkinin menfaatlerini başvurucunun menfaatleriyle dengeleyen haklı bir gerekçeye dayanmaktadır. Nitekim başvurucunun müvekkili adına müdafii sıfatıyla dile getirdiği hususları, söz konusu abartılı üsluba başvurmada da tam anlamıyla ifade edebileceği dikkate alındığında verilen hüküm isabetlidir.

9. Kanaatimizce, somut olayda muhtelif menfaatler ile ifade hürriyetine yapılan müdahale arasında makul bir orantılılık ilişkisi mevcuttur. Netice itibarıyla Sözleşme'nin 10. maddesi ihlal edilmemiştir.